

Větrné fiasko: Hladíkovi lobbisté strašili Ruskem, ale opět šlo jen o peníze

Thomas Paukner

Včera 30. 3., 6:50

Poslední článek ze série o Ministerstvu životního prostředí Petra Hladíka věnuje rozkrytí ohlušující mediální a lobbistické kampaně zástupců podnikatelů sdružených ve Svazu moderní energetiky. Za větrné fiasko nemohou Rusové, ale slabý ministr.

V reakci na mé minulé články mi přišly desítky, možná i stovky reakcí, z čehož byla většina pozitivních. Našli se i takoví, kteří ve mně vidí bojovníka proti obnovitelným zdrojům, což nemůže být dále od pravdy. Dnešní text je posledním ze série o Ministerstvu životního prostředí pod Petrem Hladíkem, na kterém si lobbisté z nápojářského byznysu i podnikatelé v obnovitelných zdrojích psali vlastní zákony, dodávali vlastní podkladové studie a prosazovali výhody, jak jinak, než sami pro sebe.

Klíčovou entitou ovlivňující kroky Ministerstva životního prostředí byl Svaz moderní energetiky, který sdružuje podnikatele v obnovitelných zdrojích, zejména investory do solárních a větrných elektráren, ale i developery a výrobce akumulčních zařízení. Je třeba upřesnit, že na solární či větrné energii není nic špatného a rozvoj obnovitelných zdrojů ve spolupráci se správcem distribuční soustavy je dnes snad jedinou cestou, jak snížit závislost na plynu, případně i na uhlí. Obnovitelné zdroje ale nejsou jen solární články a větrné turbíny. Málo využíváme geotermální energii, biomasu, ale i vodní elektrárny, kde by mohla Česká republika vyvinout násobně vyšší iniciativu.

Jeden příklad hovoří za všechny a doložit, jak negativně se role Svazu moderní energetiky promítla na efektivitě obnovitelných zdrojů, je poměrně jednoduché. Jak jsem již uváděl v minulém článku, tři členové Svazu moderní energie, Hladíkovi poradci Martin Sedlák, Martin Ander a ředitel sekce klimatu na Ministerstvu životního prostředí, Petr Holub, totiž byli před svým angažmá na rezortu Petra Hladíka členy Svazu moderní energetiky. Martin Ander a Martin Sedlák se navíc svého angažmá v lobbistické organizaci nevzdali ani po nástupu na rezort, kde ovlivňovali legislativu dopadající na členy svazu.

Hladíkovi nešlo o efektivitu. Lobbisté akceleračními zónami zničili i svou konkurenci. Výroba elektřiny z větru se řídí jednoduchým principem. Je třeba větrníky stavět tam, kde prokazatelně fouká více než jinde - až tak je to jednoduché. Navíc existují i detailní větrné mapy, které jasně identifikují místa, kde dává výroba elektřiny z větru největší smysl.

Níže je uvedena větrná mapa z dílny Akademie věd České republiky, která zvýrazňuje červeně místa, kde jsou povětrnostní podmínky nejlepší.

Foto: Akademie věd, mapa povětrnostních podmínek (http://vitr.ufa.cas.cz/vetrna_mapa_100m/)

Orlické hory a Jeseníky, Krušné hory, Jizerské hory a Vysočina. Tyto lokality jsou podle akademiků nejvhodnější k výstavbě větrných elektráren a měly by tak být upřednostňovány před těmi ostatními, kde je efektivita nižší.

Kdyby se tedy větrná energetika prosazovala podle efektivity, dával by její přínos pro občany smysl. Tak tomu ale díky lobbingu Svazu moderní energetiky nebylo.

Foto: Výzkumný ústav pro krajinu, veřejný zdroj
(<https://experience.arcgis.com/experience/b1442968c043496fa635698519cc1f99>)

Výše uvedená mapka je návrhem ministerstva ještě za éry Petra Hladíka, který vymezil akcelerační zóny pro výstavbu větrných elektráren tak, že vyňal území Orlických hor, Jeseníků, Jizerských hor i Krušných hor, čímž se ztratily nejobtívnější oblasti pro výstavbu tohoto typu obnovitelných zdrojů.

Proč se tedy „odborníci“ neřídili faktickými podklady a vymezili akcelerační zóny v místech, která jsou pro větrnou energetiku značně méně bonitní? Odpověď je opět nutné hledat v aktivitách Svazu moderní energetiky, jehož členové Hladíkovo ministerstvo de facto řídili po celé období mandátu ministra za KDU-ČSL.

Členové Svazu moderní energetiky, jakými jsou společnosti Decci, ČEZ OZE, Meridian, Micronix nebo Tipsol či ŠKO-ENERGO, se jakoby zázrakem ocitli se svými projekty ve vymezených akceleračních zónách, ačkoliv jsou povětrnostní podmínky v oblastech jejich zájmů značně horší než u konkurence - ale k tomu později. Projekty se mají stavět v místech, kde fouká vítr o rychlosti v průměru 5 až 6 metrů za sekundu, což dodává elektrárnám efektivitu zhruba 20 % instalovaného výkonu. To je zoufale málo a ekonomická návratnost takového projektu je tristní i podle analytika EGÚ Brno, Michala Macenauera.

Větrná energetika v České republice naráží na fyzikální limity. Pokud budeme instalovat větrné elektrárny v lokalitách, kde dosahují koeficientu využití pouze kolem 20 % (tedy cca 1 700 plných provozních hodin), pak taková elektřina bude vždy drahá. Náklady na systémové služby a zálohování takto nestabilního a málo efektivního zdroje jsou neúměrně vysoké vzhledem k objemu dodané energie Michal Macenauer, EGÚ Brno. O čem se ve veřejném prostoru vůbec nemluví, ačkoli jde o zcela zásadní informace, jsou zamítnuté projekty zahraničních investorů se značně vyšší efektivitou. Tyto společnosti také plánovaly v České republice investovat, ale udělaly zásadní chybu - nestaly se členy Svazu moderní energetiky.

Projekty členů Svazu moderní energetiky ve Vraňanech (Decci), Vítkovsko (Meridian), nebo na olomoucku (Tipsol) dosahují efektivity mezi 16 až 18 %, celou pětinu roku, někdy i více, tak turbíny žádnou elektřinu neprodukují. Akcelerační zóny pro větrnou energii se tak vymezují v nížinách - Mladoboleslavsko, Olomoucko - aniž by se Ministerstvo životního prostředí zabývalo ekonomickou návratností. Ve Vraňanech přitom plánuje firma Decci vystavět jeden z největších větrných parků v

České republice, který je ale v pásmu, kde fouká v průměru vítr o rychlosti 5,2 m/s., což je až o 45 % menší kapacita než srovnatelné farmy v Krušných či Jizerských horách.

Firma EPH plánovala vystavět v okolí Sokolova, Chomutova a Chebu, tedy v oblastech značně poničených povrchovou těžbou, větrníky o efektivitě 28 až 32 %. Další firma, Czech Venti, zasulovala o vybudování nové elektrárny osazené moderními stroji v zónách s nejlepšími povětrnostními podmínkami. Ale neuspěla a v nových akceleračních zónách se na tento nebývale efektivní projekt nemyslelo.

Až 250 metrové turbíny se tedy mají stavět v místech, kde fouká méně než jinde a stavět je mají hlavně členové Svazu moderní energetiky. Projekty jsou nerentabilní a s efektivitou kolem 20 % musí být silně dotovány, aby přežily. Stát navíc tyto projekty podpoří i fixní výkupní cenou a takzvaným zeleným bonusem. Tržní principy tedy u větrné energetiky v České republice přestaly zcela platit. Nestaví se tedy v Krušných, Jizerských ani Orlických horách, kde by výstavba dávala smysl, nýbrž na Znojemsku a poblíž Mělníka, kde fouká až o 40 % méně času v roce.

Ale proč? Proč politici schvalují stovky větrných elektráren v místech, kde se nevyplatí a vyhýbali se politickému rozhodnutí o stavbě obnovitelných zdrojů na skutečně výhodných místech, kde by ale narazili na adekvátní odpor místních a ochránců krajinného rázu? Výsledkem je, že bude krajinný ráz zničen tak jako tak stovkami větrných elektráren a ty navíc ani nevyrobí potřebnou energii kvůli nízké efektivitě. Znovu se tedy opakuje onen nechvalně známý princip stavění rozhleden v nížině, aby se utratily prostředky přidělené Evropskou unií.

Absolutní paradox. Akcelerační zóny vymezoval architekt Klimatické žaloby a neřídily se ekonomikou či efektivitou, ale „investiční průchodností“. Můj první text z investigativní série se věnoval spolku Klimatická žaloba, který žaluje Českou republiku a usiluje o razantní snížení emisí oxidu uhličitého, což by podle Mojžíra Hampla zlikvidovalo českou ekonomiku i úsilí o dosažení obranyschopnosti. Spolek Klimatická žaloba z.s., mimo jiné financovaný Evropskou unií, založil Martin Abel, tehdy člen Hnutí DUHA, dnes „analytik“ neziskové organizace Asociace pro mezinárodní otázky z.s.

Následující odstavce budou znít poněkud neuvěřitelně, ale vše je ozdrojováno a jde o zcela reálně popisované události. Spolek Klimatická žaloba v soudním sporu zastupuje 6 (!) žalobců - dvě právnické a čtyři fyzické osoby. Usiluje přitom o snížení emisí až o 90 % do roku 2040 a pokud by uspěl a vymohl soudní rozhodnutí na evropské úrovni, půjde o závazný a právně vymahatelný cíl pro všechny české firmy i občany. Lze s jistotou konstatovat, že Klimatická žaloba rozhodně nezastupuje občany v České republice, natož pak jakýkoli většinový proud v české společnosti.

Je tak zcela nepochopitelné, že se Martin Abel stal hlavním architektem vymezení akceleračních zón v České republice, ačkoli k této roli postrádá jakoukoli expertizu - není energetik, biolog či urbanista, jde o vystudovaného právníka. Dne 7. 3. 2024 si Martina Abela najal Výzkumný pro krajinu v.v.i., aby pracoval pro Ministerstvo životního prostředí jako odborník při vymezení akceleračních zón pro obnovitelné zdroje, mimo jiné i pro větrné elektrárny. Za 2 miliony korun, respektive 90 tisíc korun měsíčně, měl Martin Abel pracovat na návrhu oněch akceleračních zón a jak sám potvrzuje ve svém komentáři pro server Ekolist, tým vymezující zóny dokonce podle vlastních slov i vedl.

Ačkoli je angažmá právníka a aktivisty Abela vzhledem k jeho dalším aktivitám bizarní, hlavní roli ve vymezení akceleračních zón hrál opět Svaz moderní energetiky, tedy lobbisté na Ministerstvu životního prostředí. A znovu, stejně jako v případě nápojářské lobby, si na ministerstvu Petra Hladíka lobbisté sami zadali, zafinancovali a jako podklad předložili studii, která měla záměr podpořit a maximálně vyjít vstříc i podnikatelům napojeným na Svaz moderní energetiky.

Na sklonku roku 2023 tak vznikla studie nazvaná Rozvoj obnovitelných zdrojů do roku 2030, která

sloužila jako legislativní podklad pro mezirezortní připomínkové řízení k zákonu o vymezení akceleračních zón. Dokument je zajímavý zejména tím, že de facto popírá fyzikální data a nad princip efektivitu větrných elektráren klade jejich investiční průchodnost. To znamená, že již nezáleží na ekonomice, souladu s distribuční kapacitou, návratnosti nebo efektivitě, důležité bylo pouze, zda je záměr možné zrealizovat.

Zásadní je také argumentace studie zadané Svazem moderní energetiky. Ačkoli společnost ČEPS jasně varovala před extrémními náklady na investice do přenosové soustavy v důsledku rozvoje OZE, pro Svaz moderní energetiky jde o příležitost.

S rozvojem OZE jsou spjaté návazné investice do energetické infrastruktury v řádu stovek mld. Kč do roku 2030, které představují další přínosy a příležitosti pro českou ekonomiku.

Podkladová studie, Svaz moderní energetiky/Deloitte, strana 52
(chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://www.modernienergetika.cz/wp-content/uploads/2019/09/rozvoj_obnovitelnych_zdroju_do_roku_2030_2.pdf)

Zde je onen miliardový zakopaný pes a odpověď na otázku, proč se do akceleračních zón vymezených rezortem Petra Hladíka jakoby zázrakem trefili členové Svazu moderní energetiky v oblastech s nízkou efektivitou a nadnárodní firmy usilující o maximální ekonomickou návratnost pohořely. Akcelerační zóny nebyly určené na základě faktů, nýbrž na základě již s předstihem prolobbovaných vazeb mezi členy Svazu moderní energetiky a obcemi, které záměry odsouhlasily.

Právě proto nedává mapa akceleračních zón smysl vzhledem k mapě skutečných povětrnostních podmínek v České republice a jedná se opět o stavění rozhleden v nížinách. Důležité je větrné elektrárny pouze postavit, nikoli řešit, zda jejich stavba dává fyzikálně smysl či nikoliv.

Mediální masáž. Lobbisté se stali experty, ovládli média a strašili Ruskem Po prohraných volbách v říjnu roku 2025 se rezort Petra Hladíka pokusil prosadit akcelerační zóny v původním provedení takzvaně na sílu.

Jenže k prosazení záměru, který nedává smysl ekonomicky, natož pak fyzikálně, je třeba vyvinout i nebývalé komunikační úsilí a neexistuje lepší cesta, než zdůvodnit výstavbu neefektivních větrných elektráren hrozbou z Ruska. Nechci tuto hrozbu bagatelizovat, ale Rusy opravdu neodstrašíme tím, že v nížinách postavíme větrné turbíny s efektivitou 18 až 20 % a masivně tyto záměry zadotujeme miliardami z evropských i národních rozpočtů, které mohou jít na efektivní obranu v podobě investice do zbrojního průmyslu nebo armád evropských zemí.

Je to smutné, ale v níže uvedeném souhrnu uvedu několik článků nejrespektovanějších mediálních domů v zemi, které si jako odborníky zvali lobbisty Svazu moderní energetiky nebo entit s ním spolupracujících. Varuji, pro vzdělané a kriticky uvažující čtenáře jde o vyložene bolestivé čtení. Je to totiž stejné, jako kdyby o budoucnosti zemědělství v České republice hovořil Andrej Babiš a členové představenstva Agrofertu, kteří by byli redakcemi označeni jako nezávislí odborníci, nikoli jako angažovaní lobbisté.

Podcast redaktora Seznam Zpráv, Martina Jonáše, upozorňuje na ruskou hrozbu skrze domnělého odborníka, Petra Vidomuse. Jde ale o kolegu Martina Abela, architekta akceleračních zón z Asociace pro mezinárodní otázky. Petr Vidomus přitom jako důkazní břemeno používá studii, kterou nechal zpracovat Svaz moderní energetiky. Nezisková organizace Asociace pro mezinárodní otázky se navíc kromě soukromého angažmá Martina Abela přímo na vymezení akceleračních zón taktéž podílela skrze kontrakt s Ministerstvem životního prostředí.

Jen těžko bude zaměstnanec neziskové organizace tvořící akcelerační zóny kriticky uvažovat nad výtvořem sebe i svého kolegy, Martina Abela.

V textu Daniela Nováka ze Seznam Zpráv je citován jako expert Martin Ander ze Svazu moderní energetiky a Martin Sedlák, taktéž ze Svazu moderní energetiky. Expertní stanoviska doplňuje Tomáš Hardt z Redwood Capital, taktéž člen Svazu moderní energetiky. Dalším expertem je Štěpán Chalupa, ředitel komory OZE, taktéž zakládající člen Svazu moderní energetiky. Jedinou nezávislou odbornicí citovanou v textu je Dana Potužníková z Národní referenční laboratoře pro komunální hluk, budiž to Seznam Zprávám ke cti.

Je až bizarní, jak lobbisté převlečení za experty sveřepě hájí své zájmy z rolí odborníků a jako kontrast je uvedena aktivita těch nejhlasilitějších odpůrců větrných elektráren, kteří jsou spojováni se zájmy Ruské federace a vytváří tak dojem zmanipulované veřejnosti.

V poměrně jednostranné reportáži, kde polovinu času benefity větrných elektráren vyzdvihuje lobbista Martin Sedlák ze Svazu moderní energetiky, je památná věta redaktora na samém závěru počínu.

„Sice dnes nemáme tolik větrných elektráren, jako v sousedním Rakousku, ale dá se to změnit. A potom se z nich budeme radovat nejenom my lidé, ale i naše planeta.“

Podmínky v Rakousku jsou však zcela odlišné od těch českých, jak ostatně dokládají i větrné mapy země. Je tedy možné republiku větrníky zahltit, ale nebude to fyzikálně dávat smysl, nevystaví-li se ve vyvýšených horských zónách, což ministr Hladík v roce 2025 odmítl.

Okrové a oranžové zóny, příhodně i poblíž několika velkých rakouských měst, zemi umožňují efektivnější využití větrné energie. Česká republika takové podmínky nemá, zvláště v centrální části země mimo příhraniční oblasti.

Znovu se vyzdvihuje odpor současné vlády jako popírání klimatické krize či odůvodnění drahé elektřiny a větrné elektrárny vymezené v akceleračních zónách jsou hájeny Štěpánem Chalupou, zakládajícím členem Svazu moderní energetiky a Jiřím Janečkem, šéfem České společnosti větrné energetiky, opět členem Svazu moderní energetiky.

Argumentuje se navíc nutnou transpozicí evropské směrnice RED III, což je pravda, ale tato směrnice členské státy nijak nezavazuje k tomu, aby vymezily akcelerační zóny ve zcela nevhodných lokalitách, což prosazuje Svaz moderní energetiky. Domnělí experti, zároveň lobbisté investorů do větrných elektráren, v článku nenaráží na oponentní expertní stanoviska nebo jakoukoli jinou názorovou reflexi.

Větrníky budou. Můžeme jen doufat, že návrh nové vlády zohlední i fyziku a efektivitu. Tento bolestivý výčet pro představu stačí. Martin Sedlák a další členové Svazu moderní energetiky nejsou nezávislými odborníky, ale lobbisty prosazujícími zájmy svých členů, tedy investorů do větrné energetiky. Plán akceleračních zón zpracovaný Svazem moderní energetiky popírá fyziku a upřednostňuje investiční průchodnost, proti čemuž protestují ti skuteční odborníci z ČEPS nebo EGÚ, kteří se s větrnými elektrárnami v nevhodně zvolených lokalitách budou muset popasovat a za lobbistické úspěchy Svazu moderní energetiky zaplatí účet koneční spotřebitelé v cenách regulované složky energie, která musí vykryt náklady v desítkách miliard korun na dobudování kapacit energetické sítě, na což investoři nijak nepřispívají - jako jedni z mála v Evropě.

Ty skutečně efektivní větrné elektrárny v akceleračních zónách zahrnuty nejsou. Aby byly, muselo by Ministerstvo životního prostředí učinit složité politické rozhodnutí a vysvětlit lidem, že fouká převážně na horách a ve vyšších nadmořských výškách. Pokud bychom tedy chtěli v roli vnitrozemského státu

využít potenciál větrné energie, museli bychom onen krajinný ráz větrníky narušit, což by se ale proti současnému návrhu lobbistů ze Svazu moderní energetiky kvůli efektivitě dokonce i vyplatilo.

Místo funkčního řešení se větrné elektrárny měly stavět v nížinách, než záměr zarazila nová vláda Andreje Babiše a zóny se momentálně přepracovávají. I tak ale ke stavbě větrníků nevyhnutelně dojde a budou-li umístěny v přiměřeném počtu v efektivním lokalitách, nebude výsledek alespoň čistě negativní.

Tím končím investigativní sérii zaměřenou na Ministerstvo životního prostředí Petra Hladíka a aby byly mé články vyvážené, hodlám se v následujících několika textech zaměřit na hnutí SPD Tomia Okamury. Aktivity SPD totiž jako by zapadaly ve stínu místy až bizarních kauz Filipa Turka nebo dalších aktérů Babišovy vlády. Přitom existuje až příliš pomyslného nepořádku, který by měl někdo rozkrýt.

Dovětek autora

Dříve jsem vždy na závěr psal, že kvalitní texty nevznikají ze vzduchu. Je tomu skutečně tak a ještě více to platí u textů unikátních, které popisují dnešní svět reálně a pragmaticky. Toto úsilí je vzácné a autoři, kteří by se na témata dívali objektivně či nezaujatě, pomalu mizí ze světa konzumujícího informace, které bez přidané hodnoty publikum pouze ubezpečí ve vlastních světonázorech. Pokud Vás text zaujal a hodnotu v něm spatřujete, podpořte mne komentářem, ať už negativním či pozitivním, sdílením, nebo také i přímo finančně, protože již nic, ani tento text, nevzniká bez nákladů v podobě času, znalostí a úsilí. Kritiky mohu ubezpečit, že se svou tvorbou již brzy skončím a než se tak stane, pokusím se, aby mé články byly zpracováním, tématy, ale i kvalitou skutečně unikátní, nebo se tomuto cíli alespoň maximálně přiblížily.

Thomas Paukner